

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΔ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκτός. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

8 Νοεμβρίου 1887

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΥ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Β'.

Ὁ καπετάν Μήτρος.

Ἔτος παρήλθεν. Ἀλλὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἤρκα-
σε νὰ σημειώσῃ ἱκανὴν μεταβολὴν ἐπὶ τε τῆς
σκηνῆς καὶ τῶν προσώπων τῆς μικρᾶς ἡμῶν
ἱστορίας. Ὁ καπετάν Μήτρος δὲν ἐζήρχετο ἀπὸ
τινος εἰς ἑωθινούς περιπάτους, βασανιζόμενος ἐν
τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ δεινῆς ποδᾶγρας· ὁ δὲ κύ-
ριος Τιμόθεος, ἄρτι ἐπανελθὼν ἐξ Ἀθηνῶν, ἱατρὸς
πλέον μὲ τὴν ἄδειαν, θέτων ἐκ δευτέρου πᾶσαν
ἄλλην σκέψιν, κατεγίνετο περὶ τὴν εὐρεσιν πε-
λατείας. Ἐπὶ δὲ τοῦ νησιδίου οὐδ' ἔχνος παρέ-
μενε τοῦ ἱστορικοῦ ἀνεμομύλου. Ἐν τῇ θέσει
αὐτοῦ ἀνυψοῦτο ξύλινον κομψὸν παράπηγμα,
ἐν ᾧ ἐγκαθιδρυθεὶς ἐπιχειρηματίας καὶ πρόθυμος
καφεπώλης συνῆγε κατὰ τὰς Κυριακάς τὴν κα-
λὴν κοινωνίαν τῆς πόλεως περίξ τῶν τραπεζῶν
αὐτοῦ, ἀκροωμένην τῆς παιανιζούσης ἐκεῖ πέραν
στρατιωτικῆς μουσικῆς, κατὰ δὲ τὰς θερινὰς νύ-
κτας ἀπολαύουσαν τῆς πελαγίας αὔρας καὶ
τοῦ σεληνόφωτος, μαγικῶς κατοπτριζομένου ἐπὶ
τῶν ἀδρανούντων καὶ ὥσπερ ἐκ κυανοῦ μαρμάρου
ὁδῶτων.

Ὁ ἥλιος ἔδυσε βυθισθεὶς ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ
τὰ χρώματα τῆς δύσεως συναρμολογούμενα ἐν ὑπερ-
τελείᾳ ἁρμονίᾳ καὶ λάμψει ὑπὸ τοῦ πανσόφου
χρωστήρος τῆς Φύσεως, βραδέως ἐξησθένουν καὶ
ἐσβέννυντο κατὰ τὰ πέρατα τοῦ ὁρίζοντος. Ἀλλ' ἐν
μόνον χρῶμα, τὸ πορφυροῦν, βαθὺ βαθὺ καὶ
σκιαυγές, τὸ μεγαλοπρεπέστατον καὶ βασιλικώ-
τατον τῶν χρωμάτων, ἔντονον ἔτι διεχέετο ἐπὶ
τῶν ἀπώτατα ἐν λεπταῖς καὶ σκieraῖς γραμμαῖς
μόλις διακρινομένων ὁρέων, καὶ προσέπιπτεν ἐπὶ
τῆς θαλάσσης, ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἔκτασιν τῆς δύ-
σεως, καὶ ἡ βαθεῖα ἀντανάκλασις αὐτοῦ ἐπὶ
τῶν ἀκυμάντων ὁδῶτων παρίστα τὴν εἰκόνα μυ-
στικῆς καὶ κοραλλίνης χώρας πνευμάτων καὶ
νηρηίδων ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ἀναδύσεως αὐτῆς
ἀπὸ τοῦ θαλασσίου βυθοῦ πρὸς θάμβος τῶν
τῶν ἡμῶν ὁμμάτων. Κατὰ τὴν ὥραν

κύριος Τιμόθεος, ἐρείδόμενος ἐπὶ τοῦ παραθύρου
τῆς οἰκίας του, προσεῖχε μᾶλλον εἰς τὴν ἔκτα-
κτον ἐπὶ τοῦ νησιδίου κίνησιν παρὰ εἰς τὸ ὠ-
ραῖον, ἀλλὰ σύνηθες ἐν τῷ ὁρίζοντι σκηνογρά-
φημα τῆς δύσεως. Ὁ τοῦ νησίου καφεπώλης ἐ-
κόμισεν ἐξ Ἀθηνῶν ὀδίκον θιάσον Βοημίδων,
αἵτινες τὸ πρῶτον κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην
ἐμελλον νὰ ψάλωσιν ἀπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ στη-
θείσης ἐξέδρας· ὡς ἐπόμενον, οὐ μόνον αἱ τρά-
πεζαι τοῦ καφενείου, ἀλλὰ καὶ ἅπαντες σχεδὸν ὁ
χώρος τοῦ νησίου ἐνωρίς εἶχε καταληφθῇ ἐκ
πλήθους περιέργων καὶ φιλοκαίνων. Ὁ κύριος
Τιμόθεος, λαβὼν τὸν πῖλόν του ἡτοιμάζετο νὰ
κατέλθῃ πρὸς τὰ ἐκεῖ, ὅτε πρὸ αὐτοῦ ἐνεφανίσθη
ἡ γραῖα ὑπέρτερος τοῦ καπετάν Μήτρος.

— Γιατρέ, τὸν καπετάνιο τὸν ἔπιασαν ἀπὸ
ὥρα δυνατοὶ πόνοι· 'σά' νᾶχη καὶ κάψα. Σὲ πα-
ρακαλοῦμε νὰ κοπιήσῃς ἀπὸ 'κεῖ. Λεῖπει ὁ δικός
μας ὁ γιατρός. Σοῦ τὸ ζητεῖ καὶ ὁ καπετάνιος
γὰρ χάρι.

Ἀπὸ τῆς πρωΐας καθ' ἣν εἶχε παρασυρθῇ πρὸ
ἔτους ὁ ἱατρὸς μετὰ τοῦ γέροντος ἀγωνιστοῦ
ὑπὸ τοῦ θελητήρου τῶν τρυφερῶν καὶ τῶν με-
γάλων ἀναμνήσεων, πρὸ τοῦ ἀνεμομύλου, δὲν
εἶχεν ἐπανίδει αὐτόν. Τὸν ἐπανέβλεπεν ἤδη ἐν
τῇ γηραιᾷ, ὡς ἐκεῖνος, οἰκίᾳ, ἐντὸς τῆς εὐρείας
χειμωνιάτικης μὲ τὴν ὑπερμεγέθη ἐστίαν, τῆς
ὁποίας τὸ κωνοειδὲς θόλωμα προεξείχεν ἀποτό-
μως τοῦ τοίχου, μὲ τὰς ἀρχαιοβρεθεῖς γωνίας, μὲ
τὸ τρίζον βαρέως ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ ἐφθαρμέ-
νον δάπεδον, μὲ τὴν ἐκ δοκῶν ἀπειλητικῶς ὑπερ-
κειμένην ὀροφὴν, μὲ τὰ ἐκ τῶν κάτωθεν πρὸς τὰ
ἄνω διανοιγόμενα παράθυρα, μὲ τοὺς μαυρισμέ-
νους καὶ ἄνευ κονιάματος τοίχους, μὲ τὸν πλατύν
σοφᾶν, τὸ ὑπεράνω ἀνηρτημένον ἐκ παλαιῶν σπα-
θίων καὶ ἐσχωριασμένων καρυοφυλλίων τρόπαιον,
μὲ τὸ εἰκονοστάσιον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἐκαίε-
το ἡμίσεοςτος κανδήλα. Ἐπὶ τοῦ σοφᾶ κατέ-
κειτο ὁ καπετάν Μήτρος. Ἐν διαστήματι ἐνὸς
ἔτους ἐγήρασεν ἐπισιθητῶς. Τῶν παρειῶν αἱ
κοιλότητες ἐβαθύνθησαν ἐπὶ μᾶλλον, καὶ τὸ
ῥυτίδιον κατεμεστώθη ῥυτιδίων.

— Αἱ! γιατρέ, ὁ χάρος μοῦ ἔβγαλεν ἔνταλ-
συλήφως καὶ μ' ἔχει 'ς τὰ στενὰ ὅσο νὰ
μα πιάσῃ. Δὲν πιστεύω νὰ τοῦ ξεφύγῃ αὐτὴ τῇ

χροιά! ἀνέκραξε δι' ἀσθενούς φωνῆς καὶ μελαγχολικοῦ μειδιάματος.

Ὁ ἰατρός ἐγκαρδιώσας αὐτὸν ἔγραψε συνταγὰς τινὰς καὶ ἡτοιμάζετο πρὸς ἀναχώρησιν· ἀλλ' ὁ καπετὰν Μῆτρος, καὶ νοσῶν καὶ ὑγιαίνων, δὲν ἐπέτρεπεν εὐκόλως τὴν ἀναχώρησιν εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ συντυγχάνοντας. Καὶ ἤρξατο μετὰ διαφέροντος ἐρωτῶν τὸν νέον περὶ τῶν κατ' αὐτόν.

— Καὶ ἀπὸ πότε κάνεις τὸ γιατρό, παιδί μου;

— Ὀλίγαις ἡμέραις ἔχω ποῦ ἦρθα, καπετάνιο.

— Καὶ ποῦ ἦσουν;

— Ἦμουν 'ς τὴν Ἀθήνα γιὰ τὴν ἄδεια.

Ἐμεινα ἐκεῖ πέρα... στάσου νὰ ἰδῇς· τὴν ἡμέρα ποῦ ἀνταμωθήκαμε, καπετάνιε, θυμᾶσαι, 'ς τὸν ἀνεμόμυλο, ὕστερ' ἀπὸ δυὸ μέραις ἔφυγα. Ἐπέρασ' ἕνας χρόνος σωστός!

— Στὸν ἀνεμόμυλο! ἀνέκραξε βιαίως ὁ γέρον Μήπως τὸν ἄφησαν τὸν ἀνεμόμυλο; Οἱ καφετζήδες κάνουν ὅ,τι θέλουν. Κάθε χρόνο καὶ χειρότερα.

Ὁ κύριος Τιμόθεος τότε μόνον ἐνθυμήθη ὅτι ἀφ' ἧς ἐπανῆλθε πολὺφροντις δὲν ἔλαβε περιέργειαν νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ παλαιοῦ ἐρειπίου, ὅπερ ἄλλοτε ἐγένετο αἰτία σπανίας συγκινήσεως, καὶ ὅπερ ἐπανελθὼν δὲν ἐπανεῦρεν· εἶχε μάθει μόνον περὶ αὐτοῦ ὅτι κατηδαφίσθη ὑπὸ τοῦ δήμου. Καὶ ἀσυνειδήτως ἐνδίδων εἰς αἰσθημα περιεργείας, ἠρώτησε·

— Μὰ πῶς ἔγεινεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, καπετάνιο;

— Πῶς ἔγεινε! καὶ γίνεται νὰ μὴ τὸ 'ξέρης; καὶ ἀνεκάθησε κοπιωδῶς ἐπὶ τοῦ στρώματος.

— Δὲν 'ξεύρω τίποτε, καπετάνιο· σοῦ εἶπα ὅτι προχθὲς ἦρθα. Ἀλλὰ δὲν εἶνε φρόνιμο νὰ μιλήσῃς τώρα, προσέθηκε σκεφθεὶς ὅτι παρώρμα ἀκουσίως τὸν γέροντα εἰς μακρὰς ὁμιλίας. Θὰ γυρίσω αὔριο, καὶ τότε τὰ λέμε. Τώρα ἔχεις ἀνάγκη σιωπῆς καὶ ἀναπαύσεως.

— Δὲν ἔχω ἀνάγκη οὔτε σιωπῆς, οὔτε ἀναπαύσεως, ἀπήντησεν ὁ γέρον λησμονήσας καὶ πόνους καὶ ἀσθένειαν πρὸ τῆς ἀνάγκης νὰ ἐκχύσῃ τὸ παράπονόν του. Πρέπει νὰ τὸ μάθῃς κ' ἐσύ, γιὰ νὰ ἰδῇς ποῦ ἐκαταντήσαμε. Οἱ παλιάνθρωποι! θὰ πέρασαν πέντ' ἔξι μῆνες ἀπὸ τότε, ἀλλὰ ποτὲ δὲ θὰ το ξεχάσω.

Καὶ δίχως νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν ἰατρόν, ἐξηκολούθησε γοργῶς καὶ ζωηρῶς:

— Μιὰν ἡμέρα, δειλινὸ ἦταν, ἐπῆγα νὰ πάρω, ὅπως πάντα, τὸν ἀέρα μου. Βλέπω κόσμον μαζεμένον τριγύρω ἀπὸ τὸν ἀνεμόμυλο. Σιμώνω, ρωτῶ—τί τρέχει; Πουλήθηκε ὁ ἀνεμόμυλος, γκρεμίζεται ὁ ἀνεμόμυλος. Ὁ δῆμος ἔβαλε ἀπόφασι νὰ τὸν γκρεμίσῃ γιὰ νὰ πουλήσῃ ταῖς πέτραις του. Ὁ κύρ Σωτῆρης ταῖς ἀγόρασε, κ' ἔφερε μαστόρους καὶ κάρρο νὰ γκρεμίσουν καὶ νὰ

κουβαλήσουν. Μοῦ φάνηκε πῶς γκρεμίστηκε ὁ ἴδιος. Δυὸ τσοῦσηδες περίμεναν μὲ κᾶτι σκεπάρνια, καὶ τὸ κάρρο παρακάτου. Γυρίζω δεξιὰ κ' ἀριστερά τὰ μάτια μου· ἄλλοι ἐστέκοντο γιὰ νὰ κάνουν χάξι, κ' ἄλλοι μιλοῦσαν κ' ἐχασκαρίζαν. ὅλοι ἀδιάφοροι· δηλαδή ἀδιάντροποι. Ἀρχίσα κ' ἐτριγύριζα ἀπάνου κάτου· ἤμουνα νὰ σκάσω. Ξέρεις τί ἄκουσα ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλο;—Δίξασσι ὁ Θεός! Θὰ βγῇ ἀπὸ τὴ μέση μιὰν ἀσχημιά!—Τώρα πρέπει νὰ ψηλώσουν ἐδῶ πέρα τὸν τόπο, ν' ἀνοιξουν καὶ κανένα ξενοδοχεῖο.—Τί ὠραῖα νὰ παίζῃ ἐδῶ πέρα ἡ μουσική!—Τοῦ χρόνου δὲ μοῦ φεύγει· θὰ σοῦ χτίσω ἐγὼ καφενὲ ποῦ νὰ πάῃ ἀντάρα, κ' ὅχι σὰν τὸν καφενὲ ποῦ θὰ κάμῃ ὁ κύρ Σωτῆρης· τὸ καλοκαίρι λουτρά, τὸ βράδυ καφεσαντάν, νὰ παρᾶς ποῦ βγαίνει!—Μωρὲ καρδιαῖς ποῦ θὰ σοῦ κάψῃ ἐδῶ πέρα ἡ Ῥῆνα ἡ ἀρμένισσαι! Καὶ τάλεγαν αὐτὰ γραμματισμένοι, δικηγόροι, νοικοκυραῖοι, γυναῖκες, παλληκάρια.

Στὴν ὀργὴ νὰ πᾶνε! Μοῦ φάνηκε πῶς με περιγελοῦσαν μ' αὐτὰ ποῦ ἔλεγαν. Ἀναψα κ' ἐθάμπωσα κ' ὁ νοὺς μου πέταξε· σὰν τὸ πουλί. Εἶδα τὸ νησί 'ς τὴν ὥρα τοῦ χαλασμοῦ, τὸν ἀνεμόμυλο ποῦ τὸν ἔζωναν οἱ Ἀρβανίταις, τὰ πέντ' ἀδέρφια νὰ σκορποῦν φωτιὰ καὶ φλόγα, τὸν Τάσσο τὸν Τασσούλα...

Καὶ ὁ γέρον διὰ βιαίας κινήσεως ἀνεκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης του.

— Καπετάνιο, ἀκούμπησε ἡσυχὰ ἡσυχὰ· τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ μὴ μιλήσῃς, γιατί θὰ σοῦ κάμῃ κακό, ἔσπευσε νὰ εἶπῃ ὁ νέος ἰατρός.

— Γιατρέ, δὲ 'μπορῶ νὰ μὴ μιλήσω· τοῦ λόγου σου εἶσαι ἄνθρωπος· δὲν εἶσαι τιποτένιος· σὰν αὐτούς. Δὲν ἀξίζει τὸ κουφάρι μου, γιὰ νὰ γνοιαστῶ γιὰ 'κεῖνο· ὅταν ἔρθ' ἡ ὥρα μου, θῆξῃ. Γιατρέ, ὅλοι ἐκεῖνοι ποῦ τριγύριζαν ἐκεῖ πέρα καὶ χρυσολογοῦσαν, ἐχασκογελοῦσαν· μοῦ φάνηκαν χειρότεροι ἀπὸ τοὺς Τούρκους ποῦ γύρευαν νὰ χυμήσουν καὶ νὰ φᾶνε τὸν ἀνεμόμυλο. Καὶ 'ξέρεις; γιατρέ, τί ἄλλο μοῦ ἦρθε 'ς τὸ νοῦ; Τὸ θυμοῦμαι 'σὰ νὰ ἦταν χθές. Ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια εἶχα πάει 'ς τὴν Ἀθήνα γιὰ δουλειά μου. Ξέρεις πότε; Τὸν καιρὸ ποῦ γκρεμίστηκε ἀπ' τὴ φουρτούνα ἡ κολῶνα τοῦ Ὀλυμπεῖου. Βαστοῦσα τότε. Μιὰν ἡμέρα διάβαιν' ἀπὸ ἕνα μαγαζεῖ· ἀκούω φωναὶς καὶ κακό. Ἀπ' ἐξῶ ἦταν μαζεμένους πολὺς κόσμος. —Τί τρέχει; 'ρωτῶ. Μαθαίνω ὅτι κατὰσχεσε ἡ ἐξουσία ἕνα ἀρχαῖο ἄγαλμα 'ς τὰ χεῖρια τοῦ μπακάλῃ ποῦ εἶχε τὸ μαγαζεῖ. Βρὲ τί νὰ εἶνε αὐτὸ τὸ ἀρχαῖο! σπρώχνω δεξιὰ κ' ἀριστερά, βρίσκομαι 'μπροστὰ 'ς τὴν πόρτα τοῦ μαγαζεῖοῦ. Ἐνας ψηλοκαπελᾶς, γέρος, ἀσθενικός, τυλιγμένος 'ς ἕνα μαῦρο ἐπανοφῶρι,—σοῦ λέω, τὰ θυμοῦμαι

ἄν ἔχτες, —κρατοῦσε ἑτά χέρια του τὸ ἀγαλμα, γυναῖκα, ἄντρας, μοῦ φεύγει ἀπὸ τὸ μυαλὸ τί ἦτανε ἦταν κιτρινισμένο, γεμάτο χώματα, τοῦ ἔλειπαν τὰ χέρια καὶ τὸ κεφάλι· θὰ ἦταν σπουδαῖο ἀγαλμα, γιατί με ὅλα ποῦ τοῦ ἔλειπαν, περίμενες νὰ σοῦ μιλήσῃ. Εἶχανε φιλονεικία ὁ γέρος ὁ δάσκαλος κι' ὁ μπακάλης· ὁ δάσκαλος ἦτον διωρισμένος ἀπάνω ἑς τὰ ἀρχαῖα καὶ γύρευε νὰ πάρῃ τὸ ἀγαλμα, καθὼς τὸ λείε ὁ νόμος, ἀπὸ τὸ μπακάλη, ποῦ τὸ ἡῦρε σκάθοντας γιὰ νὰ χτίσῃ σπίτι. Κι' ὁ μπακάλης φώναζε:—Δικό μου εἶνε! τὸ ἡῦρα με τὸν παρὰ μου!—Δὲν εἶνε ἴδιό σου! δὲν τὸ ἐπιτρέπει ὁ νόμος νὰ εἶνε ἴδιό σου!—Δικό μου εἶνε, τὸ γουδι τὸ γουδοχέρι ὁ μπακάλης, κι' ἀπλώνει νὰ τὸ πάρῃ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ δασκάλου. Δὲ χάνει καιρὸ ὁ γέρος, πῖφ! πάφ! ἕναν κατακέφαλο ἀστράφτει τοῦ μπακάλη, ἐνὸς ἀγριάνθρωπου ὡς ἐκεῖ ἀπάνου. Σφίγγει τὸ ἀγαλμα ἑς τὴν ἀγκαλιά του, ἄν πατέρας τὸ παιδί, καὶ φεύγει παλληκαρίσιμα. Ὁ κρεμνταλᾶς δὲν ἐκόττησε τιμουδιὰ νὰ βγάλῃ.—Σοῦ ἔπρεπε, τοῦ εἶπα, κ' ἔφυγα.—Ἐτσι μοῦ ἦρθε τότε ἑς τὸ νοῦ ὁ δάσκαλος με τὸ ἀγαλμα. Ἐντράπηκα τὸν ἑαυτό μου! Μοῦ βαστάει τάχα ἐμένα λιγότερο ἀπὸ τὸν καλαμαρά τῆς Ἀθήνας; εἶπα με τὸ νοῦ μου. Βρὲ τοῦτοι ὅλοι δὲν εἶνε μπακάληδες; ὅχι! δὲν ἀφίνω νὰ χαλάσουν τὸν ἀνεμόμυλο. Τί ἔχω νὰ φοβηθῶ; Ἐμεῖς δὲν ἐφοβηθήκαμε τοὺς Τσάμηδες ποῦ χύνονται ἑς τὸν πόλεμο ἑὰ φουσκοθαλασσιά, ἐμεῖς δὲν ἐτρομάξαμε τοὺς λιάπηδες ποῦ ὅσο μπόι τοὺς λείπει τόση πονηριὰ τὴν ἔχουν, οὔτε τοὺς Γκέκηδες, οὔτε τοὺς Τόσκηδες, οὔτε τοὺς Ἀράπηδες, οὔτε κανένα. Ἐμεῖς δὲν τὰ χάσαμε ἑς τὴν Ἀμπλιανῇ με τοὺς Μπιμπασιὰδες τοῦ Γιουσούφ, ἑς τὸ Χαϊδάρι, ποῦ μᾶς ἔζωσαν οἱ Τοῦρκοι, ἑς τὸν προφήτ' Ἡλία, ἑς τὴ Σκάλα, ἑς τὸ Μισολόγγι, πουμενά!

Καὶ ὁ γέρων ἐσιώπησε πρὸς στιγμὴν, κλίνων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, ὅπως βαθυτέρον ἀπολαύσῃ τοῦ θελητήρου τῶν ἐνδόξων ἀναμνήσεων. Ὁ ἰατρός, ἐπωφεληθεὶς τῆς ἡρεμίας αὐτοῦ, ἐχώρησε πρὸς τὴν θύραν ὅπως καλῆσῃ τὴν γραῖαν ὑπηρέτριαν καὶ παράσχῃ τὰς δεούσας ὁδηγίας πρὸς νοσηλείαν. Ἐπεθύμει ν' ἀπέλθῃ ἀπαρατῆρητος· οὐχ ἦττον ὁ γέρων ἐκεῖνος, ἀγνὸν καὶ ὕστατον ἴσως λείψανον τῆς μεγάλης γενεᾶς, διαμφισβητούμενος ἤδη ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ τηρῶν καὶ ἐν ταῖς τελευταίαις ἡμέραις αὐτοῦ ἅπαν τὸ σφρίγος καὶ μεγαλείον τῶν χρόνων καὶ τῶν ἀνδρῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, βαθέως ἐπενήργει ἐπὶ τῆς φαντασίας του, γοργῶς καὶ ζωηρῶς προσδεχομένης τὰς ἐντυπώσεις. Ὁ καπετὰν Μῆτρος παρίστατο πρὸ αὐτοῦ ὡς ζωντανός τις ἀνεμόμυλος, ἑτοιμος μετ' οὐ πολὺ νὰ καταπέσῃ ὑπὸ τὰ πλήγματα τῆς

σκαπάνης τοῦ χρόνου. Καὶ ἀνεμνήσθη τῆς πρὸ ἔτους συναντήσεως αὐτῶν παρὰ τὸ ἐρείπιον, καὶ τῆς ὥραιας ἐκείνης πρωίας, καὶ τῶν Νεράτδων καὶ τῶν πέντε ἀδερφῶν, καὶ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀπέλθῃ, δεικνύων ὅτι καταφρονεῖ τοὺς λόγους καὶ τὸ ἄλγος τοῦ πρεσβύτου. Ἀλλ' ὁ κρότος τῶν βημάτων του ἐξήγειρε τὸν καπετὰν Μῆτρον τῶν ρεμβασμῶν του, καὶ ἀνεκάθησεν αὖθις.

—Σωστά! σωστά! καπετάνιε, εἶπεν ὁ ἰατρός, ἀποπειρώμενος νὰ συντάμῃ τὴν ὁμιλίαν τοῦ γέροντος. Ἄν εἶχαν φιλοτιμία, δὲν θὰ τὸν ἐγκρέμιζαν τὸ μῦλο.

—Αὐτοὶ νὰ γκρεμίσουν τὸν μῦλο! ποῦ νὰ γκρεμίσουν! Ἐτρεξά ἑὰ νὰ μὴν ἤμουν ἐβδομηνταπέντε χρόνων, σηκώνω τὸ ραβδί μου καὶ τραβῶ μὲ ἑς τὴν πλάτη ἐνὸς τσοῦση ποῦ εἶχε σκαλώσει ἑς τὴν κορφή του με τὸ σκεπάρνι.—Ἐκουμπισθῆτε! δὲν ἔχει κανεὶς δικαίωμα νὰ χαλάσῃ τὸν ἀνεμόμυλο! βγάζω μὲ φωνή. Ἐτρεξεν ὅλος ὁ κόσμος κ' ἐστάθηκε τριγύρω μου οἱ τσοῦσηδες ἀπόμειναν μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Ὁ κύρ Σωτήρης, ὁ ἀγοραστής, ἔτρεξε ζαλισμένος. Ἐνόμισε πῶς τοῦ διεκδικοῦσα γιὰ λογαριασμό μου τὸν ἀνεμόμυλο, καὶ φώναζε νὰ πάγω ἑς τὰ δικαστήρια καὶ ν' ἀφήσω τοὺς ἀνθρώπους νὰ κάμουν τὴ δουλειά τους.—Βρὲ τί λῆς; τοῦ φωνάζω· ὁ ἀνεμόμυλος δὲν εἶνε οὔτε ἴδιός σου, οὔτε ἴδιός μου, οὔτε τοῦ δήμου, οὔτε τοῦ Θεοῦ· ὁ ἀνεμόμυλος εἶνε τοῦ ἔθνους· δὲν γκρεμίζεται. Ὁ ἀνεμόμυλος εἶνε τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἐδῶ πέρα ἑς τὸν καιρὸ τοῦ χαλασμοῦ ἔγινε τὸ μεγάλο κακό! Ἐδῶ τὸ ἔδειξε ἡ παλληκαριά. Αὐτοῦ μέσα ἐπολέμησεν ὁ Τάσος ὁ Τασσούλας με τὰ δέρφια του. Τὰ σπίτια μας καὶ τὰ καλά μας τὰ χάλασαν καὶ τ' ἀφάνισαν οἱ Τοῦρκοι. Ὁ ἀνεμόμυλος μᾶς ἀπόμεινε χάλασμα· ἔμεινε ὅπως μένουν ἑς τὰ πόδια τους ἀκόμα ὁ Ράγκος, ὁ Βαλτινός, ὁ Βέρης, ὁ Δράκος, ὁ Κανάρης. Πᾶει νὰ χαλάσουμε τὸ Βέρη, τὸ Βαλτινὸ, τὸ Ράγκο, τὸ Δράκο, τὸν Κανάρη; ὅχι! τοὺς δίνουμε γαλόνια καὶ τοὺς καμαρώνουμε. Θὰ πῆς, οἱ ἄνθρωπ' εἶνε ἄνθρωποι, κ' ἡ πέτρας εἶνε πέτρας. Αἶ! ἂν τὸ πάρῃς ἔτσι, καὶ τὸ κόνισμα ξύλο εἶνε, καὶ τὸ μνήμα τοῦ πατέρα σου χῶμα, κ' ἡ σημαία πανί, κ' ἡ ἀγία μετάδοσις κρασί.—Αὐτὰ καὶ ἄλλα φώναξα καὶ εἶπα· ποῦ νὰ τὰ θυμηθῶ ὅλα! Τὰ λῶγια μου δὲν πῆγαν ἑς τὰ χαμένα. Μερικοὶ καλαμαράδες, κάτι ἄλλαις κοκκονίτσαις, ἐγελοῦσαν· ἀλλὰ δυὸ τρεῖς καραβοκυραῖοι ποῦ βρέθηκαν ἐκεῖ πέρα, κάτι ναυτικοί, κάτι ἑωμάχοι, σωστά μυαλά, ἀρχισαν νὰ μοῦ ρίχνουν δίκχο.—Δίκχο ἔχει. Τὸ δίκχο εἶνε δίκχο. Ἐτροπή! ἐψιθύριζαν ἀναμεταξύ τους. Τότε ἐγώ...

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ φρενητιώδῃ χειροκροτήματα ἠκούσθησαν ἐκρηγνύμενα ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ

νησίῳ ᾠδικῷ καφενείῳ, συνοδευόμενα ὑπὸ πα-
ραφόρων καὶ βροντωδῶν κραυγῶν.—*Ἀθάστε,*
Μαρίκα, ἀθάστε! Ἐφερε δ' ὁ ἀπαλὸς τῆς ἐσπέ-
ρας ζέφυρος μέχρι τοῦ δωματίου τοῦ καπετὰν
Μῆτρου βραγχῶδες καὶ ξενόφωνον τὸ ἄσμα τῆς
Μαρίκας.

Ὅταν οἱ γέροι τρελλαθοῦν
Καὶ κάνουν τὴν ἀγάπην,
Τότε κ' ἡ νέαις προσπαθοῦν
Νὰ τοὺς φανοῦν ἀγκάθι.
Τάκουσες, τάκουσες, τάκουσες, γέρο,
Γέρο, γέρο, γέρο, τ' ἀκοῦς αὐτά;

— Οὐ νὰ χαθῆτε, σκρόφαις! ἀνέκραξεν ὁ
γέρον μετὰ βδελυγμίας, καὶ ἐξηκολούθησε.—Τίτε
σιμόνω 'ς τοὺς καλοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους, καὶ
τοὺς λέγω.—Βρεῖ παιδιὰ! δὲ θυμᾶστε ἐπέρσου
τὴ λαμπρή; Σύμφωνα μὲ τὴ συνήθεια, θελή-
σατε νὰ βγάλετε τὰ 'κόνισματα ἀπὸ ταῖς ἐκ-
κλησίαις καὶ νὰ τὰ τριγυρίσετε μέσα 'ς τὴν
πόλιν, καὶ ὕστερα νὰ κάμετε τὴν ἀγάπην. Ὁ
Δεσπότης εἶπε· δὲν εἶνε σωστό· δὲ θάβγουν τὰ
'κόνισματα. Ἐσεῖς εἶπετε· — ὄχι! Δεσπότης
εἶσαι, κ' ἐμεῖς ἔχουμε τὸ δίκιο μας. Ἐτσι τὸ
ἡύραμε συνήθειο ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας, ἔτσι θὰ
τ' ἀφήσωμε. Καὶ πῆρατε τὰ 'κόνισματα.
Ἄλλη μιὰ φορὰ οἱ ἐπίτροποι τ' αἶ Νικόλα θέ-
λησαν νὰ βγάλουν τὰ καφάσια ἀπ' τὸ γυναικω-
νίτη. Δὲν ἀφήσαμε νὰ τὰ βγάλουν. Ἐτσι τὰ
ἡύραμ', ἔτσι θὰ τ' ἀφήσουμε. Μὴ ρῆξετε μά-
σκουλα 'ς τὸ πανηγύρι, βγάζει διαταγὴ ὁ Νο-
μάρχης· θὰ ρίξουμε, γιατί ἔριχναν οἱ πατεράδες
μας. Ἐτσι τὸ ἡύραμε, ἔτσι θὰ τ' ἀφήσωμε.
Ἄλλὰ μπορεῖ νὰ ἦτον ἀνάγκη νὰ μὴ κουνηθοῦν
τὰ 'κόνισματα, νὰ βγοῦν τὰ καφάσια, νὰ μὴν
πέσουν μάσκουλα. Καλὰ κακὰ, τὸ ἔλεγεν ὁ νό-
μος. Ὅμως, πέστε μου 'ς τὴ ζωὴ σας, εἶνε καμ-
μιὰν ἀνάγκη μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ
συμμαζεύουμε καὶ τὸ μικρότερο χαλίκι ποῦ μᾶς
θυμίζει τὴ δόξα μας; Ἐτσι τὸ ἡύραμε, ἔτσι θὰ
τὰ φήσουμε. Ποτὲ δὲν εἰπώθη δικαιοτέρος λόγος
σὲ καμμιάν ἄλλη περίστασι.—Κάμετε τὴ δου-
λειά σας! φώναζε ἀφρισμένος ὁ κύρ Σωτήρης.
Ἐμπρός! γκρεμίστε! φωνάζει 'ς τοὺς τσοῦσηδες,
ποῦ τὰ εἶχαν χρειασθῇ βλέποντας τὴν ἀγριὰδα
μας.—Δὲ θὰ γκρεμίσετε! φωνάζει! Δὲ θὰ γκρε-
μίσετε, κρᾶζουν μαζί μου καμμιά εἰκοσαρὶὰ
παλληκάρια. Ἐτσι τὸν ἡύραμ', ἔτσι θὰ τὸν ἀ-
φήσουμε. Νὰ σου μέσα 'ς ἐκείνη τὴ στιγμή καὶ
ὁ κύριος δήμαρχος μὲ ὅλους τοὺς κλητῆρες τῆς
Ἀστυνομίας. Ἐγκαρδιώθηκε μάλιστα τοὺς εἶδε ὁ
κύρ Σωτήρης.

—Ὁ κύρ Κατράμης; ἠρώτησεν ἀπροσέκτως
ὁ νέος.

—Ὅχι, βρε ἀδερφέ, ὁ φετεῖνός· ὁ ἄλλος ὁ
παλῆς ὁ προκομμένος. Δὲν τὸν θυμᾶσαι; Μιὰ
ψηλὴ καπελαδοῦρα, μιὰ μακρὰ πατατοῦκα,

ἓνα σάλι ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴν πατατοῦκα; Μᾶς
ἦρθα δὲ παχὺς παχὺς μὲ μιὰ κοιλιὰ φουσκο-
μένη, κατακόκκινος, γεμάτος ξεροβηξήματα καὶ
κουνήματα.

—Καὶ τί εἶπεν ὁ κύριος δήμαρχος; ἠρώτησεν
ὁ ἱατρός, ἐπειγόμενος νὰ σταματήσῃ τὰς περι-
γραφικὰς ὁρμὰς τοῦ γέροντος. Ἀλλὰ τὸ χυδαῖον
ἄσμα ἀντήχησεν αὐθις διερμηνευόμενον ὑπὸ χυ-
δαιοτέρας φωνῆς:

Γέροι κουτοί, παμπόνηροι,
Ἀφίστε τὰ κορίτσια,
Προτοῦ κι' αὐτὰ σὰς δόσουνε
'Σ τὸ χέρι τὰ παπούτσια.
Τάκουσες, τάκουσες, τάκουσες, γέρο,
Γέρο, γέρο, γέρο, τ' ἀκοῦς αὐτά;

—Τί νὰ 'πῇ ὁ δήμαρχος, ἐξηκολούθησεν,
ὥσπερ ἐπὶ μᾶλλον ἐξήφθη ἐκ τῆς ἀκοῆς τοῦ
ἄσματος. Τί νὰ 'πῇ ἓνας τοκογλύφος, ἓνας ἀθεό-
φοβος, ἓνας ποῦ ἔκαμε παράδες πέρνοντας τὰ
χωράφια τοῦ ἐνός, κλέβοντας τὰμπέλια τοῦ
ἄλλου. Ἐνας ποῦ ἔχτισε σπίτια ἀρπάζοντας
τὸ βίος τοῦ γείτονα μὲ ψευτικους ὁρκους καὶ μὲ
πλαστὰ χαρτιά! Ἐνας ποῦ τὸν ἔβγαλαν δή-
μαρχο ὁ φόβος ποῦ τοῦ εἶχαν καὶ οἱ παράδες
ποῦ εἶχε. Τί νὰ 'πῇ! Ἐρεῖς τί μοῦ εἶπε; Μοῦ
εἶπε,—Αὐτὰ εἶνε λόγια τοῦ ἀέρα, καπετὰν
Μῆτρο. Δὲ χάνεται τὸ ρωμαϊκὸ μὲ δυὸ τρεῖς
παληόπετραις ποῦ θὰ ρίξουν, γιατί ἔχουν τὸ
σκοπὸ τους ποῦ ταῖς ρίχνουν. Μὴ βάνεις σκάν-
δαλα· ξέρεῖς πῶς ὅλος αὐτὸς ὁ τόπος εἶνε ἰδιο-
κτησία τοῦ δήμου ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια. Ἰδιο-
κτησία τοῦ δήμου, κύριε δήμαρχε, ἀλλὰ γιὰ
νὰ τοῦ στήνῃ τριγύρω κάγκελλα χρυσᾶ! —
Αὐτὰ μᾶς ἔφαγαν! ἄρχισε πλεῖα νὰ λήη δυνα-
τὰ ὁ κύριος δήμαρχος, μὲ μεγάλα λόγια καὶ
μὲ δυνατὰ γέλοια. Μᾶς ἔφαγε ὁ πατριωτισμός!
«Ἕλληνας τράχηλος ζυγὸν δὲν ὑποφέρει.»
Αὐτὰ δὲν εἶνε πρακτικὰ πράγματα. Ἄν πάρης
'ς τὸ λογαριασμὸ κάθε πέτρα τῆς Ἐπαναστά-
σεως, τότε δὲ θαῦρης ἄκρη· πρέπει νὰ πάρουμε
κάθε λιθάρη νὰ το κάμουμε 'κόνισμα. Εἶνε δου-
λειαὶς αὐταίς! Μᾶς ἔφαγαν τὰ λιθάρια! Οἱ
γραμματισμένοι τῆς Ἀθήνας περνοῦν τὴν ὥρα
τοὺς σκυμμένοι ἀπάνου 'ς τὰ λιθάρια. Γι' αὐτὸ
ὅλο σκοντάβουμε· καὶ δὲ 'μποροῦμε νὰ πᾶμε
'μπροστά! Δὲν ξέρουμε τί νὰ κάνουμε. Θέλουμε
κόκκινη γιανκέτα, θέλουμε Ἐγγλέζο νᾶρῃ νὰ
μᾶς διοικήσῃ. Σκιάβουν γιὰ λιθάρια, 'ξοδεύουν
γιὰ λιθάρια. Κι' ἂν νοιώθουν τίποτε ἀπ' αὐτά,
νὰ μοῦ κόβης τὸ κεφάλι. Τουλάχιστον 'ς τὴν
Ἀθήνα βρίσκουν μάρμαρα, ποῦ κατ' ἐξίξουν
μάρμαρο· τὸ πουλεῖς καὶ βγαίνει παραῖς. Ἄμ'
αὐτὴ ἡ ψώρα, καπετὰν Μῆτρο;—Δὲν ξέρω πῶς
ἐκρατήθηκα καὶ δὲν τοῦ ἄστραψα μία!—Μὴ
χαλάσετε τὸν ἀνεμόμυλο! βρε γιὰ ὄνομα Θεοῦ!
νὰ τὸ λέγαν ἄμυαλα παιδιὰ, καλὰ· ἀμὰ τοῦ

λόγου σου! Εἶνε φτωχὸς ὁ δῆμος, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ χρήματα ὁ δῆμος, δὲν τ' ἀκοῦτ' αὐτά. Θέλουμε δρόμους, θέλουμε φανάρια, δὲν τ' ἀκοῦτ' αὐτά. Δρόμους, δρόμους, ἡ συγκοινωνία εἶνε ὁ πατριωτισμός!—Ἡ τοκογλυφία εἶνε ὁ πατριωτισμός, μοῦ ἤρθε νὰ τοῦ 'πῶ!—Αὐτὰ μᾶς χρειάζονται· θέλουμε χρήματα, τ' ἀκοῦς. Αὐταῖς ἡ πέτραις εἶνε καλαῖς καὶ χρυσαῖς, ἀλλὰ μόνο γιατί θὰ βγάλουν χρήματα, κι' ὄχι γιὰ τίποτε ἄλλο, τ' ἀκοῦς; Θὰ πουληθοῦν ἡ πέτραις, θὰ νοικιαστῇ ὁ τόπος· θὰ φκιαστῇ, θὰ στολιστῇ· θέλει παρὰ ὁ δῆμος. Νὰ πέρνου- με κι' ὄχι νὰ δίνουμε. Ὁ πατριωτισμός δὲν εἶνε 'ς τὰς πέτραις.—Αὐτὰ καὶ ἄλλα ἔλεγε ὁ κύριος δήμαρχος.

—Καὶ ἐπὶ τέλους τὸ μῦλο πῶς τὸν ἐχάλασαν, καπετὰν Μῆτρο; ἠρώτησεν ὁ νέος, ὅστις τὸ πρῶτον ἦδη ἤκουε περὶ τῶν λεπτομερειῶν αὐτῶν.

—Δὲν τὸν ἐχάλασαν! αὐτοὶ νὰ χαλάσουν! ἀπήντησε περιφρονητικῶς ὁ καπετὰν Μῆτρος. Καὶ βαθμηδὸν ἐνεψυχούτο πλειότερον, καὶ ἐχρωματίζοντο τὰ μεμαραμμένα μῆλα τῶν παρεῖων αὐτοῦ, καὶ κατήστραπτε τὸ βλέμμα του κατὰστάσις δυναμένη νὰ ἀνησυχήσῃ ἓνα ἱατρὸν.

—Δὲν τὸν ἔρριξαν! ὁ δήμαρχος ἔβαλε τοὺς κλητῆρας κ' ἐπερικύκλωσαν τὸν ἀνεμόμυλο. ἔφερε καὶ χωροφύλακες μὲ τᾶλογάτους νὰ μᾶς κρατοῦν 'ς τάνοιχτά, μὴν κάμουμε τίποτε. Εἶχε μαζωχθῇ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε ὅλη ἡ χώρα. Ἀπάνου κάτου τέτοια ὥρα θὰ ἦταν· ὄχι· ὀλίγο προτῆτερα· ὅτι ἔπερνε νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος. Ἐμπρὸς νὰ τελειώνουμε! λέγει ὁ δήμαρχος. Ὁ μᾶστορας πέρνει τὴ σκάλα καὶ τραβάει μὲ τὸ σκεπάρνι του.

—Κ' ἐσεῖς τί ἐκάματε;

—Ἐμῆς δὲν ἐπροφθάσαμε οὔτε νὰ συλλογισθοῦμε τί πρέπει νὰ κάμουμε· οὔτε προφθάσαμε νὰ καταλάβουμε τίποτε.

—Τί ἔγινε;

—Τί ἔγινε! Ἐκεῖνη τὴ στιγμή ὁ ἀνεμόμυλος ἔτριζεν, ἔτριζεν, ἔκαμεν ἓνα μεγάλο κρρρρρ, καὶ δίχως ν' ἀκουμπίσ' ἡ σκάλ' ἀπάνου του, δίχως νὰ τὸν ἰγγίξῃ τὸ σκερπάνι τοῦ τσούση, σωριάστηκε μονομιᾶς 'πέρα γιὰ πέρα, 'σὰ νὰ τὸν ἔρριξε σειρισμός! λὲς καὶ ἦταν ἄνθρωπος ποῦ τὸν ἐχτύπησε κεραυνός.

Καὶ τὸ ἄσμα ἐξηκολούθει μεγαλοφωνότερον:

Τρελλάθηκ' ἓνας γέροντας,

Μοῦδωκε τὴν εὐχή του,

Καὶ μ' εἶπε, μ' ἀγαπᾷ πολύ,

'Σὰ νάμουνα παιδί του.

Τᾶκουσες, τᾶκουσες, τᾶκουσες, γέρο,

Γέρο, γέρο, γέρο, τ' ἀκοῦς αὐτά;

—Ὁχι! δὲν τὸ θέλει ὁ Θεός, κύριε δήμαρχε! Ὅταν κἀνης τὸ ἄδικο, κ' ἡ πέτραις θὰ βγά-

λουν φωνὴ νὰ σου τὸ φωνάξουν· ὄχι, κύριε δήμαρχε! σκεπάρνι τσούσηκο δὲ ρίχνει ὅ,τι δὲν ἔρριξαν κανόνια τούρκικα! Ὁ Τάσος ὁ Τασσοῦλας ἐσκοτώθηκε· ἀλλὰ χέρι Ἀρβανίτου δὲν ξάμωσεν ἀπάνου του.

Καὶ κατεστᾶλη αἰφνηδινῶς ἡ διαλεκτικὴ ζωηρότης τοῦ καπετὰν Μῆτρο. Κατέπεσε βαρὺς ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ ἔκλεισε νυσταλέους τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ ἐκ τῆς ἀφηγήσεως συγκίνησις εἶχεν ἐπαυξήσει τὸν πυρετὸν αὐτοῦ.

Ὅτε ὁ ἱατρός ἐξῆλθε τῆς οἰκίας, ἦτον ἡδὴ νύξ. Πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ πόλει σκοτίαν καὶ γαλήνην ἀντετίθετο ἡ περιφωτός ὄψις τοῦ νησιδίου, ἀναστάτου ἐξ ἄσμάτων καὶ κραυγῶν καὶ ραβδοκοπημάτων καὶ χειροκρατήσεων, θορύβου δαιμονιώντων, οὔτινος ὑπερεῖχεν ἡ ἀντήχησις τοῦ ἄσματος τῆς Μαρίκας, περατουμένου ἐν τόνῳ ὑψίστου θριάμβου:

Οἱ γέροι ἐτρελλάθησαν,

Τρελλάθησαν οἱ γέροι,

Κι' ἀγάπαις τρέχουν γιὰ νὰ βροῦν

Χειμῶνα καλοκαίρι.

Τᾶκουσες, τᾶκουσες, τᾶκουσες, γέρο,

Γέρο, γέρο, γέρο, τ' ἀκοῦς αὐτά;

Γ'.

Ὁ κύριος Δήμαρχος

Μετ' οὐ πολὺ ὁ καπετὰν Μῆτρος ἀπέθνησκε. Δημοτικῇ δαπάνῃ ἐκηδεύθη, ἀλλὰ δὲν ἀποδόθησαν εἰς τὸν νεκρὸν του στρατιωτικαὶ τιμαί, καθ' ὅτι ἐστερεῖτο παρασήμου· καὶ τὸ σιδηρεῦν ἀριστεῖον τοῦ ἀγῶνος, ὅπερ ἔφερε, δὲν παρέιχε δικαίωμα πρὸς τιμὰς τοιαύτας.

Πολλοὶ ἠκολούθησαν μέχρι τᾶφου τὸ φέρετρον. Λόγον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξεφώνησεν ὁ κύριος Τιμόθεος, μεταρσιωθεὶς εἰς ὕψη ἀπροσπέλαστα ρητορικῆς εὐφραδείας, κυρίως ὅτε συνέκρινε τοῦ παρόντος τὴν σμικρότητα πρὸς τὸ μεγαλεῖον τοῦ παρελθόντος. Οἱ παρεστῶτες τὸν ἤκουον χαίνοντες. Μετὰ τὸ τέλος τῆς κηδείας ἐδέχθη ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως παρὰ πολλῶν θεριμὰ συγχαρητήρια. Πλησιάσας καὶ ὁ κύριος δήμαρχος συνεχάρη αὐτῷ:

—Καλὰ τὰ εἶπες, γιατρέ! Ἐβαλες ὅμως καὶ πολὺ ἀλάτι. Πολὺ τὰ ἐμεγάλωσες. Ἐπρεπε μαζὶ μὲ τᾶλλα νὰ πῆς ὅτι καλὰ ἔκαμε καὶ τὸν πῆρε ὁ Θεός τὸ μακαρίτη, γιατί εἶχε ἀρχίσει νὰ νερουλιάζῃ τὸ μυαλό του ἀπὸ τὰ γεράματα. Ξεύρετε, κύριοι, προσέθηκε θριαμβικῶς στρεφόμενος πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν, ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ βάλθηκε, γουδι τὸ γουδοχέρι, νὰ μὴ χαλαστῇ ὁ ἀνεμόμυλος, τοῦ μπῆκε 'ς τὸ μυαλό ὅτι ὁ ἀνεμόμυλος γκρεμίστηκε μονάχος του 'σὰν πύργος ἀπὸ τραπουλόχαρτα!

Καὶ ἀνεκάγχασε θορυβωδῶς, καθ' ἣν σι-

γμήν δάκνων τὰ χεῖλη καὶ ὠχρὸς ἐκ συγκινήσεως ἀπήντα, προκλητικῶς ἀτενίζων τὸν κύριον δῆμαρχον, ὁ κύριος Τιμόθεος:

— Κύριε δῆμαρχε, ἐμεῖς τὰ ἀνθρωπάρια δὲν πρέπει νὰ μιλοῦμε γιὰ τέτοιους ἀνθρώπους!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

— 101 —

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΤΖΙΛΦΙΛ

Διήγημα Γεωργίας Ἑλλιοτ

Μετάφρασις Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Δ'.

Ὁ ἀδυσώπητος κρότος τοῦ ἐκκρεμοῦς προξενεῖ ὀδυνηρὸν παλμόν εἰς τοὺς φοβούμενους τὸ μέλλον. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸ μέγα ὠρολόγιον τῆς φύσεως. Μετὰ τὰ λευκάνθημα ἔρχονται τὰ κυματοειδῆ χόρτα, ἅτινα διαστίζει τὸ ἔντονον χρῶμα τῆς ἐρυθρᾶς ὀξαλίδος· ἐξαφανίζονται καὶ ταῦτα καὶ οἱ λειμῶνες τότε παρέχουσι θέαμα σμαράγδων ἐσφηνωμένων ἐν συμφύτοις φραγαῖς· οἱ χρυσοὶ στάχυνες κάμπτουσι τὴν κατὰ μεστον κεφαλὴν των· οἱ θερισταὶ κύπτουσιν εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν καὶ αἱ θημωνίαι ἐδέθησαν μετ' ὀλίγον· εἴτα δὲ ἀχυρόχοι γραμμαὶ ἐκτείνονται παρὰ τοὺς ἀγρούς, ὧν τὸ χῶμα ἀναταράττει τὸ ἄροτρον ὅπως προετοιμάσῃ αὐτοὺς εἰς νέαν σποράν. Ἡ μετάβασις δὲ αὕτη ἀπὸ καλλονῆς εἰς καλλονήν, ἥτις διὰ τοὺς εὐτυχεῖς εἶνε ὡς συνεχῆς τις μελωδία, ἀγγέλλει εἰς οὐχὶ ὀλίγας ἀνθρωπίνους καρδίας τὴν προσέγγισιν τῆς προσδοκωμένης ἀγωνίας, καὶ φαίνεται ὡς νὰ ἀπωθῇ αὐτὰς πρὸς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ φόβος θὰ μεταβληθῇ εἰς ἀπελπιστικὴν πραγματικότητα. Πόσον σπεῦδον σκληρῶς ἐφαίνετο εἰς τὴν Αἰκατερίναν τὸ θέρος ἐκεῖνο τοῦ 1788! Βεβαίως τὰ ρόδα ἐμαράνθησαν ταχύτερον καὶ τὰ φύλλα τῶν μελιῶν ἐκίτρινισαν λίαν προῶς ὅπως ἀναγγεῖλωσι τὸ φθινόπωρον, καθ' ὃ ἔμελλε νὰ ἦ μόνη ἀπέναντι τῆς δυστυχίας τῆς, καθ' ὃ ἔμελλε νὰ ἴδῃ τὸν Ἀντώνιον εἰς ἄλλην ἀποτείνοντα τοὺς ἡδεῖς του λόγους, εἰς ἄλλην τὰ ἡδέα βλέμματά του!

Πρὸ τοῦ τέλους τοῦ Ἰουλίου, ὁ λοχαγὸς εἶχεν ἀναγγεῖλῃ δι' ἐπιστολῆς, ὅτι ἡ λαίδη Ἑσχερ καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς ἔμελλον ἀπολείπουσαι τὸ θάλασπον καὶ τὴν εὐθυμίαν τῆς Βὰθ νὰ ὑποστρέψωσιν εἰς τὰς ἡρέμους καὶ ὑποσχίους τοποθεσίας τῆς ἐν Φαρλάιγ κατοικίας των καὶ ὅτι προσεκληθῇ νὰ τὰς συνοδεύσῃ καὶ ὁ λοχαγός. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του κατεφαίνετο ὅτι διέκειτο ἄριστα πρὸς τὰς δύο κυρίας, οὐδόλως δ' ὑπηνί-

τετο ὅτι εἶχεν ἀντίπαλόν τινα. Ἐφ' ᾧ ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἐδείκνυε μερίζονα ζωηρότητα καὶ εὐθυμίαν ἢ τὸ σὺνηθες. Περὶ τὸ τέλος τοῦ Αὐγούστου ἐγνώσθη ὅτι ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου ἐγένετο δεκτὸς ὡς μνηστήρ, μετὰ πολλὰς δὲ φιλοφρονητικὰς καὶ συγχαρητηρίους ἐκατέρωθεν ἐπιστολάς, ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ λαίδη Ἑσχερ καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἐπισκεφθῶσι τὸ μέγαρον τοῦ Σέβερελ, ἔνθα ἡ Βεατρίκη ἔμελλε νὰ γνωρίσῃ τοὺς μέλλοντας συγγενεῖς αὐτῆς καὶ ἔνθα ἔμελλον ν' ἀποφασισθῶσιν ὁριστικῶς τὰ κατὰ τὸ συνοικέσιον. Ἐως τότε δὲ ὁ λοχαγὸς Οὐεϊμπράου θὰ ἔμενεν ἐν Φαρλάιγ καὶ θὰ συνώδευε τὰς κυρίας κατὰ τὴν περιοδεῖαν αὐτῶν.

Ἐπὶ ταῖς ἐπισκέψεσι ταύταις ἕκαστος παρεσκευάζετο ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Σέβερελ. Ὁ σὶρ Χριστοφόρος διετέλει εἰς συνδιασκέψεις πρὸς τὸν ἐπιστάτην καὶ τὸν δικηγόρον του καὶ ἔδιδε διαταγὰς εἰς πάντας, ἰδίως δὲ εἰς τὸν Φραντσέσκον ν' ἀποπερατώσῃ τὰς ζωγραφίας τῆς αἰθούσης. Ὁ Τζίλφιλ ἀνέλαβε νὰ εὕρῃ φορβάδα διὰ τὴν μίς Ἑσχερ ἥτις ἔππευε δεξιῶς. Ἡ λαίδη Σέβερελ ἠναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ εἰς ἐπισκέψεις καὶ νὰ στείλῃ προσκλήσεις. Αἱ πόαι, αἱ δενδροστοιχίαι καὶ αἱ πρασίαι τοῦ Μπάτς τόσον τέλειαι ἦσαν πάντοτε, ὥστε οὐδὲν ἔκτακτον ἦτο ἀνάγκη νὰ γείνῃ ἐν τῷ κήπῳ, εἰμὴ μόνον νὰ ἐπιπληχθῇ τραχύτερον πως ὁ βοηθὸς τοῦ κηπουροῦ, τοῦθ' ὅπερ δὲν παρέλιπεν ὁ Μπάτς.

Καὶ ἡ Αἰκατερίνα, κατ' εὐτυχίαν τῆς, ἀνέλαβεν ἐργασίαν τινὰ ἀπασχολοῦσαν τὸν μακρὸν τῆς θλίψεως αὐτῆς καιρόν· ἀνέλαβε δὴλα δὴ ν' ἀποπερατώσῃ προσκεφάλαιον κλισμοῦ, ὅπως συμπληρώσῃ τὴν διακέντητον σκευὴν τῆς οἰκογενειακῆς αἰθούσης, δι' ἣν ἐνιαυτὸν ὅλον εἶχεν ἐργασθῇ ἡ λαίδη Σέβερελ, καὶ ἥτις ἀπετέλει τὸ μόνον ἐκ τῆς σκευῆς τοῦ μεγάρου ἄξιον λόγου μέρος.

Ἡ Αἰκατερίνα ἐπελάθετο τοῦ χειροτεχνήματος τούτου, ψυχρὰ ἔξωθεν καὶ παλλομένην ἔχουσα τὴν καρδίαν ἔνδον, εὐτυχῆς ὅτι ἠδύνατο οὕτω καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν νὰ συγκρύπτῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν δακρύων, ἥτις κατελάμβανεν αὐτὴν τὴν νύκτα ἐν τῇ μονῳσει.

Δυσχερῶς συνεῖχεν ἑαυτὴν ὅτε προσήγγιζεν ὁ σὶρ Χριστοφόρος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βαρονέτου ἀπήστραπτον πλεῖον τοῦ σὺνηθους, ἥτο δὲ ὑπερποτε φαεινὸς καὶ εὐκίνητος· ἐφαίνετο νομίζων ὅτι μόνον τὰ πεπωρωμένα πνεύματα ἠδύνατο νὰ μὴ εἶνε καταμαγευμένα ἐν τῷ κόσμῳ, ἐν ᾧ τὸσον ἐξαίσιως τὰ πάντα εὐηρμόστουν. Ὁ γηραιὸς λόρδος εἶχε διέλθῃ τὸν βίον ὑπερήφανος ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ τῆς ἰδίας θελήσεως, νῦν δὲ ἐπετύγχανεν ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ σχεδίῳ, καὶ τὸ μέγαρον τοῦ Σέβερελ θὰ περιήρχετο εἰς ἀπόγονόν τινα αὐτοῦ. Ἠδύνατο μάλιστα νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ